

Економіка галузей сільського господарства

УДК 330.322:338.43:005.52:330.131.7:502.131.1

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20527198>

Інтегральне оцінювання інвестиційних інструментів агропродовольчого сектору з урахуванням ризикової стійкості та ESG-факторів

Кулаковська Т. А.,

д.е.н., професор, завідувач кафедри

національної та міжнародної економіки,

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

<https://orcid.org/0000-0002-3391-9617>

Полуліх В.М.,

здобувач СВО «Доктор філософії»

за спеціальністю 051 «Економіка,

Одеський національний технологічний університет, м. Одеса

<https://orcid.org/0009-0000-2441-1005>

Прийнято: 14.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

***Анотація.** У статті розроблено інтегральний підхід до оцінювання ефективності інвестиційних інструментів агропродовольчого сектору в умовах системної невизначеності, що формується під впливом воєнних ризиків, макроекономічної нестабільності, кліматичних змін, логістичних обмежень та посилення глобальної волатильності аграрних ринків. Обґрунтовано необхідність трансформації традиційних фінансових підходів до оцінювання інвестиційної ефективності у напрямі багатокритеріальної адаптивної моделі, яка враховує не лише економічну результативність, а й*

ризикову стійкість, ESG-фактори, інституційну підтримку та здатність інвестиційних механізмів функціонувати в кризових умовах. Доведено, що сучасні умови розвитку агропродовольчого сектору потребують переходу від статичних моделей оцінювання інвестицій до динамічних систем, здатних враховувати багаторівневу невизначеність та нестабільність зовнішнього середовища.

Запропоновано авторську інтегральну модель оцінювання ефективності інвестиційних інструментів, яка поєднує фінансово-економічний, ризик-орієнтований, ESG-орієнтований та адаптивний підходи. Структура моделі включає економічну ефективність, ризикову стійкість, соціально-екологічну складову, інституційну ефективність та адаптивність до невизначеності. Особливу увагу приділено формуванню адаптивного механізму ранжування інвестиційних інструментів залежно від рівня системної нестабільності та можливості забезпечення безперервності інвестиційних процесів у агропродовольчому секторі. У межах дослідження сформовано систему вагових коефіцієнтів, що дозволяє враховувати вплив окремих складових на інтегральний рівень ефективності інвестиційних механізмів.

Апробацію моделі проведено на прикладі міжнародних грантових програм, механізмів банківського кредитування та прямих інвестицій міжнародних фінансових організацій у агропродовольчий сектор України. Результати дослідження підтвердили, що в умовах високої системної невизначеності найбільш ефективними є інструменти з високим рівнем інституційної підтримки, адаптивності та ризикової стійкості. Встановлено, що грантові та державні механізми підтримки характеризуються вищим рівнем адаптивності до кризових трансформацій порівняно з класичними ринковими інструментами фінансування.

Наукова новизна дослідження полягає у розробленні інтегральної адаптивної моделі оцінювання ефективності інвестиційних інструментів, яка вперше синтезує фінансові, ризикові, ESG, інституційні та адаптивні компоненти в межах єдиної системи оцінювання для агропродовольчого сектору. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання моделі для формування адаптивної інвестиційної політики, ранжування інвестиційних альтернатив, оптимізації інвестиційних портфелів та забезпечення стійкого розвитку агропродовольчого сектору України в умовах воєнної економіки, кризових трансформацій та глобальної економічної нестабільності.

Ключові слова: *інтегральне оцінювання, інвестиційні інструменти, агропродовольчий сектор, ризикова стійкість, ESG-фактори, адаптивна модель, системна невизначеність, інвестиційна ефективність, сталий розвиток, інституційна ефективність.*

Integrated assessment of investment instruments in the agri-food sector taking into account risk resilience and ESG factors

Kulakovska T.,

Doctor of Economics, Professor, Head of Department of National and International Economics, Odesa National University of Technology, Odesa, Ukraine,

<https://orcid.org/0000-0002-3391-9617>

Polulikh V.,

Postgraduate student, Department of National and International Economics, Odesa National University of Technology, Odesa, Ukraine,

<https://orcid.org/0009-0000-2441-1005>

Abstract. *The article develops an integrated approach to assessing the effectiveness of investment instruments in the agri-food sector under conditions of systemic uncertainty shaped by military risks, macroeconomic instability, climate change, logistical constraints, and increasing global volatility of agricultural markets. The study substantiates the necessity of transforming traditional financial approaches to investment efficiency assessment toward a multicriteria adaptive model that considers not only economic performance, but also risk resilience, ESG factors, institutional support, and the ability of investment mechanisms to operate under crisis conditions. It is demonstrated that the contemporary development environment of the agri-food sector requires a transition from static investment evaluation models to dynamic systems capable of accounting for multilevel uncertainty and instability of the external environment.*

The study proposes an original integrated model for evaluating the effectiveness of investment instruments, combining financial-economic, risk-oriented, ESG-oriented, and adaptive approaches. The structure of the model includes economic efficiency, risk resilience, socio-environmental performance, institutional effectiveness, and adaptability to uncertainty. Particular attention is devoted to the formation of an adaptive mechanism for ranking investment instruments depending on the level of systemic instability and the ability to ensure continuity of investment processes in the agri-food sector. Within the framework of the study, a system of weighting coefficients was developed, enabling consideration of the influence of individual components on the integrated level of investment mechanism effectiveness.

The approbation of the model was conducted using the examples of international grant programs, agricultural bank lending mechanisms, and direct investments of international financial institutions in Ukraine's agri-food sector. The research results confirmed that under conditions of high systemic uncertainty, the most effective instruments are those characterized by a high level of institutional

support, adaptability, and risk resilience. It was established that grant-based and state-supported financing mechanisms demonstrate a higher level of adaptability to crisis transformations compared to classical market-based investment instruments.

The scientific novelty of the study lies in the development of an integrated adaptive model for assessing the effectiveness of investment instruments, which for the first time synthesizes financial, risk, ESG, institutional, and adaptive components within a unified evaluation system for the agri-food sector. The practical significance of the obtained results is determined by the possibility of applying the proposed model to the formation of adaptive investment policy, ranking of investment alternatives, optimization of investment portfolios, and ensuring sustainable development of Ukraine's agri-food sector under conditions of wartime economy, crisis transformations, and global economic instability.

Keywords: *integral assessment, investment instruments, agri-food sector, risk resilience, ESG factors, adaptive model, systemic uncertainty, investment efficiency, sustainable development, institutional effectiveness.*

Актуальність. Сучасна архітектура інвестиційних процесів агропродовольчого сектору формується під впливом не лише економічних закономірностей, а й масштабних трансформацій глобального середовища, які дедалі частіше мають нелінійний та важкопрогнозований характер. Воєнні ризики, порушення міжнародних логістичних ланцюгів, енергетична нестабільність, кліматичні зміни та посилення волатильності світових аграрних ринків фактично змінюють традиційну логіку інвестиційного забезпечення агропродовольчого виробництва. За таких умов інвестиційна ефективність перестає бути виключно фінансовою категорією та набуває ознак комплексної системної характеристики, що визначається здатністю інвестиційного механізму функціонувати в умовах високої невизначеності та кризових трансформацій.

Особливої актуальності ця проблема набуває для агропродовольчого сектору України, який одночасно виконує стратегічні функції забезпечення продовольчої безпеки, підтримки експортного потенціалу держави та стабілізації соціально-економічного розвитку сільських територій. Водночас саме аграрна сфера характеризується підвищеною залежністю від природно-кліматичних факторів, зовнішньоекономічної кон'юнктури, інституційної стабільності та доступності фінансових ресурсів. У результаті традиційні підходи до оцінювання інвестицій, орієнтовані переважно на показники прибутковості та окупності капіталу, дедалі частіше демонструють обмеженість у поясненні реальної стійкості інвестиційних процесів.

Паралельно із цим у міжнародній практиці інвестування посилюється роль ESG-концепції, відповідно до якої ефективність інвестиційних рішень визначається не лише економічними результатами, а й соціальними, екологічними та управлінськими ефектами. Для агропродовольчого сектору це має принципове значення, оскільки інвестиційна діяльність безпосередньо впливає на стан природних ресурсів, продовольчу безпеку, розвиток сільських територій та довгострокову стійкість економічної системи загалом.

У зв'язку з цим виникає необхідність формування нових методичних підходів до оцінювання інвестиційних інструментів, здатних інтегрувати фінансово-економічні, ризикові, ESG та адаптивні параметри в межах єдиної аналітичної системи. Саме така постановка проблеми визначає актуальність дослідження та обумовлює необхідність розроблення інтегральної моделі оцінювання ефективності інвестиційних інструментів агропродовольчого сектору в умовах системної невизначеності.

Мета. Метою статті є розроблення інтегральної адаптивної моделі оцінювання ефективності інвестиційних інструментів агропродовольчого сектору з урахуванням економічної результативності, ризикової стійкості, ESG-факторів, інституційної ефективності та рівня системної невизначеності,

а також апробація запропонованого підходу на прикладі сучасних механізмів фінансування агропродовольчого сектору України.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети у статті визначено такі завдання:

1. визначити ключові структурні компоненти інтегральної моделі оцінювання ефективності інвестиційних інструментів;
2. розробити інтегральну модель оцінювання ефективності інвестиційних інструментів з урахуванням економічної, ризикової, ESG, інституційної та адаптивної складових;
3. сформулювати методичний підхід до ранжування інвестиційних інструментів залежно від рівня їх ризикової стійкості та адаптивності;
4. провести апробацію запропонованої моделі на прикладі трьох інструментів інвестування;
5. оцінити вплив системної невизначеності на ефективність інвестиційних механізмів та визначити найбільш адаптивні інструменти фінансування агропродовольчого сектору.

Аналіз наукових джерел. Значний внесок у розвиток теоретико-методологічних підходів до оцінювання ефективності інвестиційних процесів в агропродовольчому секторі зробили як українські, так і зарубіжні науковці. Сучасні дослідження поступово зміщують акцент із традиційного фінансового аналізу до комплексного врахування ризикових, інституційних та ESG-факторів, що особливо актуалізується в умовах системної нестабільності.

Проблематику оцінювання інвестиційної ефективності в умовах невизначеності ґрунтовно досліджує О. Коцюба, який обґрунтовує необхідність адаптації класичних методів інвестиційного аналізу до умов нестабільного економічного середовища. Автор акцентує увагу на необхідності врахування ризикової компоненти та сценарного підходу при прийнятті інвестиційних рішень [3].

Методичні аспекти оцінювання інвестиційної привабливості підприємств агропромислового комплексу розглядає І. Мазуркевич. У дослідженні обґрунтовано, що ефективність інвестицій у аграрному секторі визначається не лише рівнем прибутковості, а й фінансовою стійкістю, ресурсним потенціалом та конкурентоспроможністю підприємств [2].

Важливе значення для розвитку ризик-орієнтованого підходу мають праці І. Малиш, у яких досліджено методичні підходи до оцінки ризиків інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств. Автор доводить, що в сучасних умовах нестабільності саме ризикова стійкість стає одним із ключових критеріїв ефективності інвестиційних механізмів [4].

Питання впливу невизначеності на розвиток аграрного сектору розкрито у працях Н. Прокопенко. Автором запропоновано підходи до моделювання впливу кризових трансформацій на функціонування аграрної економіки та обґрунтовано необхідність формування адаптивних механізмів управління інвестиційними процесами [1].

Суттєвий внесок у розвиток ESG-орієнтованого підходу до оцінювання інвестицій зробили Н. Штефан, Л. Соляник та А. Гончарук. У їхніх дослідженнях обґрунтовано необхідність врахування екологічних факторів при оцінюванні ефективності інвестиційних рішень та визначено зростання ролі сталого розвитку у сучасній інвестиційній політиці [5].

Проблематику інвестиційного забезпечення сталого розвитку регіонів досліджує В. Лакас, яка акцентує увагу на необхідності інтеграції економічних, соціальних та екологічних параметрів у систему оцінювання інвестиційної ефективності [6].

Попри значний науковий доробок у сфері інвестиційного аналізу, сучасні дослідження переважно концентруються або на фінансових аспектах ефективності, або на окремих складових ризикового чи ESG-аналізу. Водночас недостатньо дослідженими залишаються питання формування інтегральної

адаптивної моделі оцінювання інвестиційних інструментів агропродовольчого сектору, яка б поєднувала економічну результативність, ризикову стійкість, інституційну ефективність, ESG-фактори та здатність інвестиційних механізмів функціонувати в умовах системної невизначеності.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний науковий доробок у сфері оцінювання інвестиційної ефективності, у сучасних дослідженнях недостатньо уваги приділено інтеграції фінансових, ризикових, ESG та інституційних параметрів у межах єдиної адаптивної системи оцінювання інвестиційних інструментів агропродовольчого сектору. Більшість існуючих методик орієнтується переважно на показники прибутковості та окупності капіталу, що не дозволяє повною мірою враховувати вплив системної невизначеності, воєнних ризиків, логістичних обмежень та кризових трансформацій економічного середовища.

Недостатньо дослідженими залишаються питання оцінювання адаптивності інвестиційних механізмів до змін зовнішнього середовища, визначення ролі інституційної підтримки у забезпеченні стійкості інвестиційних процесів, а також формування інтегральних критеріїв ранжування інвестиційних інструментів залежно від рівня ризикової стійкості та ESG-орієнтації. Потребують подальшого розвитку методичні підходи до оцінювання інвестиційних інструментів в умовах воєнної економіки та високої системної нестабільності, що й обумовлює необхідність проведення даного дослідження.

Виклад основного матеріалу. Сучасні трансформації агропродовольчого сектору супроводжуються істотним ускладненням умов формування та реалізації інвестиційних процесів. Загострення геополітичних ризиків, поглиблення макроекономічної нестабільності, кліматичні зміни, дестабілізація глобальних логістичних систем і підвищена волатильність світових аграрних ринків створюють нову систему викликів для

інвестиційного середовища. У таких умовах ефективність інвестиційних механізмів значною мірою залежить від їх здатності адаптуватися до кризових трансформацій зовнішнього середовища. Для агропродовольчого сектору зазначені процеси мають особливо гострий характер, оскільки галузь характеризується високою залежністю від природно-ресурсних факторів, тривалим виробничим циклом, сезонністю виробництва та підвищеною чутливістю до зовнішніх економічних і інституційних шоків.

За таких умов традиційні підходи до оцінювання інвестиційної ефективності поступово втрачають здатність забезпечувати комплексне врахування факторів нестабільності. Класичні фінансові моделі, орієнтовані переважно на показники дохідності та окупності інвестицій, не дозволяють повною мірою оцінити адаптивність інвестиційних механізмів до змінного середовища, їх стійкість до кризових трансформацій та вплив інституційних обмежень.

У зв'язку з цим актуалізується необхідність формування інтегрованих методичних підходів, у межах яких інвестиційна ефективність розглядається не лише як фінансовий результат, а як багатовимірна категорія, що поєднує економічну результативність, ризикову стійкість, соціально-екологічний ефект, інституційну узгодженість та здатність до адаптації в умовах невизначеності [1].

Відповідно до зазначеної логіки запропоновано інтегральну модель оцінювання ефективності інвестиційних інструментів агропродовольчого сектору. Концептуально модель базується на поєднанні фінансово-економічного, ризик-орієнтованого, ESG-орієнтованого та адаптивного підходів до оцінювання інвестиційних рішень.

Інтегральна ефективність інвестиційного інструменту визначається за формулою

$$IEI = \omega_1 \cdot E + \omega_2 \cdot R + \omega_3 \cdot S + \omega_4 \cdot G + \omega_5 \cdot A, \quad (1)$$

де IEI – інтегральна ефективність інвестиційного інструменту;

E – економічна ефективність;

R – ризикова стійкість;

S – соціально-екологічний ефект;

G – інституційно-управлінська ефективність;

A – адаптивність інструменту до невизначеності;

$\omega_1, \dots, \omega_5$ – вагові коефіцієнти компонентів моделі, причому $\sum_{i=1}^5 \omega_i = 1$

Запропонована структура дозволяє інтегрувати кількісні та якісні параметри оцінювання, забезпечуючи комплексне відображення ефективності інвестиційних інструментів в умовах багаторівневої невизначеності.

У структурі моделі базовою складовою виступає економічна ефективність, яка характеризує фінансову результативність інвестиційного інструменту та його здатність забезпечувати приріст вартості капіталу. Формування цієї компоненти здійснюється на основі класичних критеріїв інвестиційного аналізу.

Таблиця 1

Складові інтегральної моделі оцінювання ефективності інвестиційних інструментів

Складова моделі	Змістова характеристика	Основні індикатори
Економічна ефективність (E)	Фінансова результативність інвестицій	NPV, IRR, PI
Ризикова стійкість (R)	Стійкість до зовнішніх шоків	Волатильність доходності
Соціально-екологічна складова (S)	Вплив на сталий розвиток	ESG-показники
Інституційна ефективність (G)	Якість регуляторного середовища	Rule of Law, Regulatory Quality
Адаптивність (A)	Здатність функціонувати в умовах невизначеності	Рівень системної невизначеності

Джерело: розроблено авторами

Економічна складова моделі формалізовано визначається як

$$E = \alpha_1 \cdot NPV + \alpha_2 \cdot IRR + \alpha_3 \cdot PI, \quad (2)$$

де NPV – чиста приведена вартість;

IRR – внутрішня норма дохідності;

PI – індекс прибутковості;

$\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3$ — вагові коефіцієнти окремих фінансових показників.

Попри важливість фінансової результативності, сучасні умови функціонування агропродовольчого сектору свідчать про недостатність використання виключно економічних критеріїв оцінювання. Висока залежність аграрного виробництва від зовнішніх факторів обумовлює необхідність врахування ризикової стійкості інвестиційних інструментів [2; 4].

У межах дослідження ризикова складова моделі визначається через рівень варіативності очікуваної доходності [3]

$$R = \frac{1}{1+V(R_t)}, \quad (3)$$

де $V(R_t)$ – дисперсія доходності інвестиційного інструменту в часовому періоді.

Запропонований підхід дозволяє оцінити здатність інвестиційного механізму зберігати ефективність у кризових умовах та мінімізувати втрати внаслідок зовнішніх шоків.

Водночас сучасна практика інвестування дедалі більше орієнтується на принципи сталого розвитку, що обумовлює необхідність включення до структури оцінювання соціально-екологічної складової. Для агропродовольчого сектору це має принципове значення, оскільки ефективність аграрного виробництва безпосередньо пов'язана зі станом природних ресурсів, продовольчою безпекою та розвитком сільських територій.

Соціально-екологічна складова формується на основі ESG-підходу [5; 6; 7; 8; 9]

$$S = \beta_1 \cdot ESG_{env} + \beta_2 \cdot ESG_{soc} + \beta_3 \cdot ESG_{gov}, \quad (4)$$

де ESG_{env} – екологічний ефект;

ESG_{soc} – соціальний ефект;

ESG_{gov} – управлінська складова;

$\beta_1, \beta_2, \beta_3$ – вагові коефіцієнти ESG-компонентів.

Поряд із цим важливим елементом інтегральної моделі виступає інституційна ефективність, яка відображає вплив регуляторного середовища на результативність інвестиційних процесів. Нестабільність державної політики, зміни механізмів регулювання, недостатній рівень захисту прав власності та низька якість економічних інститутів формують додаткові бар'єри для довгострокового інвестування.

Однак визначальною особливістю запропонованої моделі є включення адаптивної складової [10; 11; 12]. На відміну від традиційних підходів, де ефективність інвестиційного інструменту оцінюється переважно через рівень прибутковості, у межах адаптивної концепції ключового значення набуває здатність інвестиційного механізму функціонувати в умовах змінного середовища.

Формалізовано адаптивність визначається як:

$$A = \frac{1}{1+U}, \quad (5)$$

де U – інтегральний рівень невизначеності, який включає макроекономічну, галузеву та шокову складові.

Таким чином, чим вищим є рівень невизначеності економічного середовища, тим нижчою стає адаптивність інвестиційного механізму та його здатність забезпечувати стабільність інвестиційних процесів.

З урахуванням усіх структурних компонентів повна інтегральна модель набуває такого вигляду

$$IEI = w_1 \cdot (NPV + IRR + PI) + w_2 \cdot \frac{1}{1+V(R_t)} + w_3 \cdot ESG + w_4 \cdot G + w_5 \cdot \frac{1}{1+U}, \quad (6)$$

Практична реалізація моделі передбачає формування адаптивного механізму вибору інвестиційних інструментів залежно від рівня невизначеності економічного середовища. Саме з цією метою у дослідженні розроблено матрицю вибору інвестиційних інструментів агропродовольчого сектору.

Таблиця 2

Матриця вибору інвестиційних інструментів залежно від рівня невизначеності

Рівень невизначеності	Високоєфективні інструменти	Інструменти середньої ефективності	Низкоєфективні інструменти
Низький	Прямі інвестиції, аграрні облигації	Банківське кредитування, лізинг	Спекулятивні інструменти
Середній	ДПП, інноваційні агропроекти	Кооперативні моделі, страхування	Венчурні інвестиції без захисту
Високий	Грантові програми, міжнародна допомога	Короткострокове кредитування	Незахищені довгострокові інвестиції
Шоковий	Відновлювальні та гуманітарні програми	Стабілізаційні фонди	Приватні механізми без підтримки

Джерело: розроблено авторами

Запропонована матриця відображає нелінійний характер взаємозв'язку між рівнем невизначеності та ефективністю інвестиційних механізмів. У стабільному економічному середовищі домінуючу роль відіграють класичні ринкові інструменти, орієнтовані на максимізацію прибутковості. Натомість в умовах кризових трансформацій пріоритетного значення набувають інструменти з високим рівнем інституційної підтримки та адаптивності.

Подальший розвиток запропонованого підходу реалізується через механізм адаптивного вибору інвестиційних інструментів, який включає ранжування інвестиційних альтернатив, оцінювання адаптивності,

формування оптимального інвестиційного портфеля та диверсифікацію ризиків.

Рейтинг інвестиційної альтернативи визначається як

$$Rank_i = f(IEI_i, U, A_i), \quad (7)$$

де $Rank_i$ – рейтинг i -го інвестиційного інструменту;

IEI_i – інтегральний індекс ефективності;

U – рівень системної невизначеності;

A_i – рівень адаптивності інструменту.

На відміну від статичних моделей інвестиційного аналізу, запропонований підхід має динамічний характер, оскільки зміна параметрів зовнішнього середовища автоматично трансформує структуру пріоритетних інвестиційних рішень.

Важливим елементом механізму виступає формування адаптивного інвестиційного портфеля, структура якого змінюється залежно від рівня системної невизначеності.

Функція оптимізації портфеля має вигляд:

$$MaxIEI_p = \sum_{i=1}^n w_i \cdot IEI_i, \quad (8)$$

за умов, що $\sum_{i=1}^n w_i = 1$ та $Risk_p \leq Risk_{max}$,

де IEI_p – інтегральна ефективність портфеля;

w_i – частка i -го інструменту;

$Risk_p$ – сукупний ризик портфеля;

$Risk_{max}$ – допустимий рівень ризику.

Таким чином, інвестиційний портфель розглядається як динамічна система, здатна адаптувати власну структуру відповідно до трансформації економічного середовища.

Завершальним елементом адаптивного механізму є система диверсифікації ризиків, спрямована на зниження системної вразливості агропродовольчого сектору.

Рівень диверсифікації визначається за формулою:

$$D = 1 - \sum_{i=1}^n s_i^2, \quad (9)$$

де D – рівень диверсифікації;

s_i – частка окремого інвестиційного інструменту в структурі портфеля.

У цілому запропонований підхід формує методологічне підґрунтя для переходу від традиційної фінансової оцінки інвестицій до адаптивної багатокритеріальної моделі управління інвестиційними процесами в агропродовольчому секторі. Наукова новизна дослідження полягає у синтезі фінансових, ризикових, ESG, інституційних та адаптивних компонентів у межах єдиної інтегрованої системи оцінювання. Практичне значення моделі визначається можливістю її використання для формування інвестиційної політики, ранжування інвестиційних альтернатив, оптимізації інвестиційних портфелів та забезпечення стійкого розвитку агропродовольчого сектору в умовах системної невизначеності.

Для проведення апробації запропонованої інтегральної моделі оцінювання ефективності інвестиційних інструментів було обрано три групи інструментів, які репрезентують різні механізми фінансування агропродовольчого сектору України в умовах системної невизначеності:

- міжнародні грантові та відновлювальні програми;
- банківське кредитування аграрного сектору;
- прямі інвестиції міжнародних фінансових організацій у агробізнес.

Вибір саме цих інструментів обумовлений необхідністю забезпечення комплексного охоплення різних моделей фінансування агропродовольчого

сектору, що відрізняються рівнем прибутковості, ризиковості, інституційної підтримки та адаптивності до кризових трансформацій економіки.

Першою групою інвестиційних інструментів для апробації моделі обрано міжнародні грантові програми, зокрема програму Світового банку Agriculture Recovery Inclusive Support Emergency (ARISE), реалізовану в Україні у 2023–2024 рр.

Вибір цього інструменту пояснюється тим, що в умовах воєнної економіки саме міжнародна фінансова допомога стала одним із ключових джерел підтримки агропродовольчого сектору України. За даними Світового банку, програма ARISE була спрямована на підтримку ліквідності аграрного сектору, забезпечення доступу фермерів до фінансування та стабілізацію виробництва продовольства [13].

Особливістю даного інструменту є його висока інституційна стійкість та адаптивність до кризових умов. На відміну від класичних ринкових механізмів, грантові програми не орієнтовані виключно на максимізацію прибутковості, а забезпечують підтримку продовольчої безпеки, стабілізацію аграрного виробництва, збереження зайнятості у сільській місцевості та зниження фінансового навантаження на виробників.

Крім того, грантові механізми мають нижчий рівень ризиковості завдяки міжнародним гарантіям та донорській підтримці, що робить їх особливо актуальними в умовах високої системної невизначеності.

У межах запропонованої інтегральної моделі цей інструмент є доцільним для оцінювання насамперед адаптивної складової (*A*), соціально-екологічної ефективності (*S*) та інституційної ефективності (*G*).

Другим інструментом апробації обрано механізм банківського кредитування агропідприємств, зокрема державну програму «Доступні кредити 5-7-9».

Вибір цього інструменту обумовлений тим, що банківське кредитування є базовим механізмом фінансування поточної діяльності та інвестиційної активності агропідприємств. Навіть в умовах воєнної економіки кредитний механізм залишається одним із ключових джерел підтримки агровиробників. За інформацією Кабінету Міністрів України, у 2024 р. агропідприємства отримали майже 47 млрд грн за програмою «5-7-9» [14].

Особливість даного інструменту полягає у поєднанні ринкових механізмів фінансування з елементами державної підтримки, що дозволяє частково компенсувати процентні ставки, забезпечувати доступ агропідприємств до оборотного капіталу та підтримувати виробничу діяльність в умовах нестабільності.

На відміну від грантових програм, кредитні інструменти є більш чутливими до валютних коливань, змін облікової ставки, погіршення ліквідності банківської системи та зростання кредитних ризиків.

Саме тому цей інструмент є важливим для перевірки здатності моделі враховувати ризикову складову (R) та оцінювати взаємозв'язок між економічною ефективністю й рівнем системної невизначеності.

Крім того, програма «5-7-9» є показовим прикладом адаптивного механізму державного антикризового регулювання, що дозволяє оцінити роль інституційної підтримки у забезпеченні ефективності інвестиційних процесів.

Третім інструментом апробації обрано прямі інвестиції міжнародних фінансових організацій у великі агропромислові компанії України. В якості прикладу використано фінансування агрохолдингу МХП за участю IFC, EBRD та DFC.

Доцільність використання цього інструменту пояснюється тим, що прямі інвестиції є класичним ринковим механізмом довгострокового фінансування розвитку агробізнесу. Водночас саме цей тип інвестицій

найбільш чутливо реагує на воєнні ризики, логістичні обмеження, експортні бар'єри, коливання глобальних аграрних ринків тощо.

За даними IFC, у 2023 р. міжнародні фінансові організації спрямували 480 млн дол. США на підтримку українського агробізнесу та забезпечення глобальної продовольчої безпеки [15].

Особливістю даного інструменту є поєднання високої економічної результативності, значного потенціалу масштабування виробництва та активної ESG-орієнтації.

Зокрема, фінансування включало проекти з енергоефективності, декарбонізації, розвитку альтернативної енергетики, модернізації агропереробки тощо.

Цей інструмент є важливим для оцінювання взаємозв'язку між економічною ефективністю (*E*), ESG-компонентою (*S*) та ризиковою стійкістю (*R*).

Разом із тим прямі інвестиції характеризуються нижчим рівнем адаптивності в умовах шокової невизначеності, оскільки довгострокові інвестиційні проекти є більш залежними від стабільності зовнішнього середовища.

- Такий підхід забезпечує можливість перевірки здатності моделі:
- враховувати багатокритеріальний характер ефективності інвестицій;
- реагувати на зміну рівня системної невизначеності;
- ранжувати інвестиційні інструменти залежно від умов функціонування агропродовольчого сектору.

Для апробації моделі використано офіційні статистичні та аналітичні дані міжнародних фінансових організацій та органів державної влади України.

Вихідні дані для апробації моделі

Інвестиційний інструмент	Обсяг фінансування	Кількість отримувачів підтримки	Наявність міжнародних гарантій	ESG-спрямованість
Програма ARISE (World Bank)	700 млн дол. США	понад 90 тис. фермерів	високий рівень	підтримка продовольчої безпеки
Кредитування «5-7-9»	46,9 млрд грн	8750 агропідприємств	середній рівень	підтримка зайнятості
IFC–EBRD–DFC financing	480 млн дол. США	великі агрокомпанії	високий рівень	декарбонізація та енергоефективність

Джерело: сформовано авторами на основі [13–15].

Після формування інформаційної бази дослідження наступним етапом апробації стало приведення різнорідних статистичних показників до єдиної аналітичної шкали. Необхідність такого підходу обумовлена тим, що використані у моделі параметри мають різну економічну природу та різні одиниці виміру. Зокрема, у межах дослідження одночасно аналізуються обсяги фінансування, кількість отримувачів підтримки, рівень ризиковості, ESG-ефекти, інституційні характеристики та адаптивність інвестиційних інструментів до кризових трансформацій середовища.

За таких умов безпосереднє порівняння показників є методично некоректним, оскільки абсолютні значення не відображають їх відносної ефективності. Саме тому в дослідженні застосовано процедуру нормалізації, яка дозволила привести всі показники до єдиної шкали у межах від 0 до 1 [1; 3].

У межах апробації максимальне значення показника економічної ефективності було присвоєно інструменту банківського кредитування за програмою «5-7-9», оскільки саме цей механізм забезпечив найбільший обсяг фінансування агропродовольчого сектору у 2024 р. – 46,9 млрд грн [14]. Для забезпечення порівнюваності показників обсяг фінансування був переведений

у доларовий еквівалент за середньорічним офіційним курсом НБУ. Найменший показник зафіксовано для механізму прямих інвестицій IFC–EBRD–DFC, обсяг яких становив 480 млн дол. США [15].

Проміжне значення отримала програма ARISE Світового банку із фінансуванням у розмірі 700 млн дол. США [13]. У результаті нормалізації показників найбільший рівень економічної ефективності отримав інструмент пільгового кредитування, оскільки саме він забезпечував найбільший масштаб фінансової підтримки агропродовольчого сектору.

Далі було здійснено оцінювання ризикової стійкості інвестиційних інструментів. У межах запропонованої моделі ризикова складова відображає здатність інвестиційного механізму зберігати результативність в умовах макроекономічної нестабільності, воєнних загроз, логістичних порушень та фінансової волатильності.

На відміну від економічної складової, для якої використовуються переважно кількісні фінансові показники, оцінювання ризикової стійкості в умовах воєнної економіки потребує поєднання статистичного та експертного підходів. Це пояснюється тим, що значна частина ризиків агропродовольчого сектору має не лише ринковий, а й системний характер.

У межах дослідження оцінювання ризиковості здійснювалося за такими критеріями:

- залежність інструменту від ринкової кон'юнктури;
- чутливість до валютних коливань;
- залежність від зовнішнього фінансування;
- рівень державних або міжнародних гарантій;
- стійкість до воєнних та логістичних шоків.

Найнижчий рівень ризиковості було присвоєно міжнародній програмі ARISE. Це пояснюється тим, що фінансування забезпечується за участі Світового банку та державних механізмів підтримки аграрного сектору

України [12]. Крім того, грантові механізми не створюють значного боргового навантаження на агровиробників та характеризуються високою стабільністю джерел фінансування.

Середній рівень ризиковості отримала програма «5-7-9». Незважаючи на державну компенсацію процентних ставок, банківське кредитування залишається чутливим до інфляційних процесів, змін облікової ставки НБУ, валютної нестабільності та ризиків неповернення кредитів.

Водночас державна підтримка та участь банківської системи України дозволяють суттєво знизити рівень фінансової вразливості цього механізму [10; 11; 12].

Найвищий рівень ризику було зафіксовано для прямих інвестицій IFC–EBRD–DFC. Незважаючи на участь міжнародних фінансових інституцій, даний інструмент характеризується високою залежністю від стабільності експортної логістики, функціонування морських коридорів, коливань світових аграрних цін та воєнної ситуації в Україні.

Крім того, прямі інвестиції мають довгостроковий характер, що підвищує їх чутливість до стратегічних ризиків зовнішнього середовища [10; 11; 12].

Саме тому у межах інтегрального оцінювання грантові програми продемонстрували найвищий рівень ризикової стійкості, тоді як прямі інвестиції – найнижчий.

Соціально-екологічна компонента моделі формувалася на основі ESG-підходу, який у сучасних умовах дедалі активніше використовується у практиці міжнародного інвестування [7; 8; 9]. Для агропродовольчого сектору значення ESG-критеріїв є особливо важливим, оскільки ефективність аграрного виробництва безпосередньо пов'язана із забезпеченням продовольчої безпеки, станом природних ресурсів та розвитком сільських територій.

Оцінювання ESG-компоненти здійснювалося за такими напрямками:

- вплив на продовольчу безпеку;
- підтримка зайнятості та малих виробників;
- екологічна модернізація;
- енергоефективність;
- декарбонізація виробництва;
- відповідність принципам сталого розвитку.

Найвищу ESG-оцінку отримала програма ARISE. Це пояснюється тим, що механізм Світового банку був спрямований насамперед на підтримку малих та середніх фермерських господарств, забезпечення доступу до фінансування та стабілізацію виробництва продовольства в умовах війни [13]. Таким чином, програма поєднувала соціальний, економічний та гуманітарний ефекти.

Програма «5-7-9» отримала середній ESG-рівень, оскільки її основна функція полягає у забезпеченні доступу агропідприємств до фінансових ресурсів. Водночас підтримка ліквідності підприємств, збереження зайнятості та стабілізація виробничої діяльності також формують позитивний соціальний ефект [14].

Для механізму IFC–EBRD–DFC ESG-оцінка формувалася на основі аналізу інвестиційних напрямів міжнародних фінансових організацій. За даними IFC та EBRD, фінансування включало реалізацію проєктів із декарбонізації, розвитку альтернативної енергетики та енергоефективності агровиробництва [15]. Саме це забезпечило відносно високий рівень ESG-ефективності інструменту.

Інституційна складова інтегральної моделі відображає вплив якості регуляторного середовища на ефективність інвестиційних процесів. У сучасних умовах саме інституційна підтримка значною мірою визначає

здатність інвестиційних механізмів функціонувати в умовах системної невизначеності.

Оцінювання інституційної ефективності здійснювалося на основі таких критеріїв:

- участь міжнародних фінансових організацій;
- державна підтримка інструменту;
- наявність механізмів гарантування;
- стабільність регуляторного середовища;
- рівень координації між державними та міжнародними інституціями.

Найвищий рівень інституційної ефективності отримала програма ARISE, оскільки її реалізація здійснюється за участі Світового банку та уряду України [13]. Поєднання міжнародної фінансової підтримки та державного адміністрування суттєво знижує інституційні ризики та забезпечує стабільність механізму фінансування.

Високий рівень інституційної ефективності також характерний для програми «5-7-9», яка реалізується в межах державної політики підтримки підприємництва та фінансується через банківську систему України [14].

Дещо нижчий показник отримали прямі інвестиції IFC–EBRD–DFC, оскільки попри участь міжнародних фінансових інституцій ефективність реалізації таких проєктів значною мірою залежить від загального інвестиційного клімату, стану ринкової інфраструктури та стабільності зовнішнього середовища [15].

Ключовою особливістю запропонованої інтегральної моделі є включення адаптивної складової, яка відображає здатність інвестиційного інструменту функціонувати в умовах високої системної невизначеності.

- У межах дослідження адаптивність оцінювалася за такими критеріями:
- швидкість реагування на кризові зміни;
  - гнучкість умов фінансування;

ЗДОБУТКИ ЕКОНОМІКИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ

- здатність забезпечувати безперервність підтримки;
- рівень залежності від стабільності ринкового середовища;
- можливість трансформації механізму фінансування відповідно до умов воєнної економіки.

Найвищий рівень адаптивності було зафіксовано для міжнародної програми ARISE. Це пояснюється тим, що грантові та відновлювальні механізми можуть оперативнo трансформувати напрями підтримки залежно від поточних потреб агропродовольчого сектору [13]. Крім того, міжнародне фінансування характеризується високим рівнем гнучкості та можливістю швидкого перерозподілу ресурсів.

Програма «5-7-9» продемонструвала середній рівень адаптивності. З одного боку, механізм державної компенсації процентних ставок дозволяє підтримувати доступ агровиробників до фінансових ресурсів навіть у кризових умовах. З іншого боку, банківське кредитування значною мірою залежить від стабільності фінансової системи та платоспроможності позичальників [14].

Найнижчий рівень адаптивності отримали прямі інвестиції IFC–EBRD–DFC. Причиною цього є довгостроковий характер інвестиційних проєктів, висока залежність від ринкової стабільності та складність оперативної трансформації великих інвестиційних програм в умовах кризових шоків [15].

У цілому результати апробації підтвердили, що в умовах системної невизначеності найбільш ефективними є інструменти з високим рівнем інституційної підтримки, гнучкістю механізмів фінансування та значною адаптивністю до кризових трансформацій економічного середовища.

Завершальним етапом апробації моделі стало інтегральне оцінювання ефективності інвестиційних інструментів агропродовольчого сектору на основі синтезу всіх попередньо розрахованих компонентів. Саме на цьому етапі формується узагальнюючий показник, який дозволяє не лише оцінити

окремі характеристики інвестиційного механізму, а й визначити його комплексну ефективність в умовах системної невизначеності.

Всі компоненти моделі мають неоднаковий вплив на результативність інвестиційних процесів, тому для інтегрального оцінювання було використано систему вагових коефіцієнтів.

Формування вагових коефіцієнтів здійснювалося на основі поєднання логіки багатокритеріального аналізу, сучасних підходів до оцінювання інвестиційної ефективності та специфіки функціонування агропродовольчого сектору в умовах системної невизначеності.

Найбільшу вагу у структурі моделі отримала економічна складова – 0,3. Це обґрунтовується тим, що незалежно від типу інвестиційного інструменту саме фінансова результативність визначає здатність механізму забезпечувати відтворення капіталу, підтримувати інвестиційну активність та формувати ресурсну базу розвитку агропродовольчого сектору. У сучасній інвестиційній теорії економічна ефективність залишається базовим критерієм прийняття інвестиційних рішень [2; 3].

Водночас особливістю запропонованої адаптивної моделі є підвищення ролі нецінових параметрів ефективності. Саме тому суттєву вагу отримала адаптивна складова – 0,2. Її значущість обумовлена тим, що в умовах воєнної економіки та високої невизначеності здатність інвестиційного інструменту швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища стає одним із ключових факторів забезпечення стійкості інвестиційних процесів.

Аналогічну вагу – 0,2 – отримала ризикова складова моделі. Це пов'язано з високою чутливістю агропродовольчого сектору до макроекономічної нестабільності, логістичних шоків тощо.

За сучасних умов інструмент із високою дохідністю, але низькою ризиковою стійкістю, не може розглядатися як ефективний у довгостроковому періоді.

Соціально-екологічна складова та інституційна ефективність отримали вагові коефіцієнти на рівні 0,15 кожна. Це пояснюється тим, що ESG-фактори та якість інституційного середовища мають значний, але опосередкований вплив на результативність інвестиційних процесів [7; 8; 9]. Водночас у сучасних умовах саме ці компоненти дедалі активніше інтегруються у міжнародну практику оцінювання інвестиційних рішень, особливо у сфері агропродовольчого виробництва [5; 6].

Таким чином, структура вагових коефіцієнтів відображає перехід від традиційного фінансового підходу до багатокритеріальної адаптивної моделі оцінювання інвестиційної ефективності. Сума вагових коефіцієнтів становить 1, що забезпечує коректність інтегрального оцінювання.

Після визначення вагових коефіцієнтів було здійснено інтегральний розрахунок ефективності кожного інвестиційного інструменту. Отримані результати дозволили сформулювати рейтинг інвестиційних механізмів залежно від їх здатності забезпечувати стійкість інвестиційних процесів у кризових умовах.

Таблиця 4

Інтегральне оцінювання ефективності інвестиційних інструментів агропродовольчого сектору

Інвестиційний інструмент	E	R	S	G	A	IEI
Програма ARISE (World Bank)	0,34	1,	0,92	0,95	0,94	0,77
Програма «5-7-9»	1,0	0,57	0,68	0,80	0,71	0,78
IFC–EBRD–DFC financing	0	0	0,73	0,78	0,50	0,33

Джерело: розраховано авторами на основі [13–15].

Результати інтегрального оцінювання свідчать, що найбільш ефективними інвестиційними інструментами в умовах системної невизначеності є програма «5-7-9» (IEI – 0,78) та міжнародна програма ARISE

(IEI – 0,77). Програма «5-7-9» забезпечує найвищу економічну результативність завдяки значним обсягам фінансування агропідприємств, тоді як ARISE характеризується максимальними показниками ризикової стійкості, інституційної ефективності та адаптивності. Найнижчий рівень інтегральної ефективності продемонстрували прямі інвестиції IFC–EBRD–DFC (IEI – 0,33) через високу чутливість до зовнішніх ризиків і нестабільності середовища. Отримані результати підтверджують, що в кризових умовах пріоритетного значення набувають інструменти з високим рівнем інституційної підтримки, адаптивності та ризикової стійкості.

Висновки. Проведена апробація інтегральної моделі оцінювання ефективності інвестиційних інструментів підтвердила її практичну придатність для аналізу інвестиційних процесів агропродовольчого сектору в умовах системної невизначеності.

Отримані результати свідчать, що ефективність інвестиційних механізмів має багатокритеріальний характер і не може оцінюватися виключно через показники фінансової результативності. У сучасних умовах визначального значення набувають також ризикова стійкість, інституційна підтримка, ESG-орієнтація та адаптивність до кризових трансформацій економічного середовища.

Порівняльний аналіз показав, що найбільш високий інтегральний рівень ефективності продемонстрували програма пільгового кредитування «5-7-9» та міжнародна програма ARISE. Водночас характер їх ефективності суттєво відрізняється.

Програма «5-7-9» забезпечує найвищий рівень економічної результативності завдяки значним масштабам фінансування агропідприємств. Однак її ефективність значною мірою залежить від стабільності фінансової системи та державної підтримки.

Натомість міжнародна програма ARISE характеризується нижчою фінансовою результативністю, проте демонструє найвищі показники ризикової стійкості, інституційної ефективності та адаптивності. Саме це забезпечує її високу інтегральну ефективність в умовах воєнної економіки та високої системної невизначеності.

Прямі інвестиції IFC–EBRD–DFC, попри значний потенціал економічного розвитку та ESG-орієнтацію, виявилися найбільш чутливими до зовнішніх ризиків та нестабільності середовища, що зумовило нижчий інтегральний показник ефективності.

Таким чином, результати апробації підтвердили гіпотезу дослідження про те, що в умовах кризових трансформацій агропродовольчого сектору пріоритетного значення набувають інвестиційні інструменти з високим рівнем інституційної підтримки, адаптивності та ризикової стійкості. Запропонована модель дозволяє комплексно оцінювати інвестиційні альтернативи та може бути використана для формування адаптивної інвестиційної політики розвитку агропродовольчого сектору України.

Проведена апробація підтвердила здатність запропонованої моделі адекватно реагувати на зміну характеристик інвестиційного середовища та забезпечувати ранжування інвестиційних інструментів залежно від рівня їх адаптивності, ризикової стійкості та інституційної підтримки.

Отримані результати свідчать, що в умовах системної невизначеності найбільш ефективними виступають інструменти з високим рівнем державної та міжнародної підтримки, тоді як класичні ринкові механізми фінансування характеризуються вищою чутливістю до зовнішніх шоків.

Практичні рекомендації за результатами дослідження полягають у доцільності:

- розширення державних програм підтримки агропродовольчого сектору з урахуванням критеріїв ризикової стійкості та ESG-орієнтації;

- активізації механізмів міжнародного гарантування інвестиційних проєктів для зниження впливу воєнних та логістичних ризиків;
- впровадження інтегральної моделі оцінювання ефективності під час формування державної інвестиційної політики та відбору пріоритетних програм фінансування;
- диверсифікації інвестиційних портфелів агропідприємств шляхом поєднання грантових, кредитних та прямих інвестиційних механізмів;
- посилення підтримки ESG-орієнтованих проєктів, спрямованих на декарбонізацію, енергоефективність та розвиток сталого агровиробництва;
- розвитку адаптивних механізмів фінансування, здатних оперативно реагувати на зміни рівня системної невизначеності та кризові трансформації економічного середовища.

Список використаних джерел

1. Прокопенко Н. І. Моделювання впливу невизначеності на аграрний сектор: науково-методичні основи та сценарії розвитку. *Innovation and Sustainability*. 2024. № 4. С. 99–107. URL: <https://inns.vn.ua/web/uploads/pdf/Innovation%20and%20Sustainability,%20Vol.%204,%20No.%204,%202024-99-107.pdf>
2. Мазуркевич І. О. Дослідження методичних підходів оцінки інвестиційної привабливості підприємств агропромислового комплексу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 53. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2703/2617>
3. Коцюба О. С. Методологія оцінювання економічної ефективності інвестиційних проєктів підприємств в умовах невизначеності : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Київ, 2021. 526 с. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/35808>

4. Малиш І. А. Методичні підходи до оцінки ризиків та ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності підприємств. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2021. № 6. С. 81–88. DOI: 10.32851/2708-0366/2021.6.9
5. Штефан Н. Г., Соляник Л. Г., Гончарук А. Г. Методичні підходи до оцінки впливу екологічних факторів на ефективність інвестицій. Економічний вісник Дніпровської політехніки. 2023. № 2. С. 30–36. DOI: 10.33271/ebdut/82.030
6. Лакас В. В. Методичні підходи до оцінки інвестиційного забезпечення сталого розвитку регіонів України. Економіка та суспільство. 2024. Вип. 61. DOI: 10.32782/2524-0072/2024-61-149
7. Zairis G. Sustainable Finance and ESG Importance: A Systematic Literature Review // *Sustainability*. 2024. Vol. 16. № 7. URL: MDPI Sustainability Journal (дата звернення: 24.05.2026).
8. Iazzolino G., Bruni M., Veltri S., Morea D., Baldissarro G. The impact of ESG factors on financial efficiency: An empirical analysis for the selection of sustainable firm portfolios. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. 2023. Vol. 30. Issue 4. Pp. 1917-1927. URL: <https://doi.org/10.1002/csr.2463>
9. Brusino F. Sustainable Investment: Analysis of the ESG Factor Impact : master thesis. Rome : LUISS Guido Carli University, 2023. URL: LUISS Guido Carli University Repository
10. Organisation for Economic Co-operation and Development. Climate Adaptation Investment Framework. Paris: OECD Publishing, 2024. 156 p. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/11/climate-adaptation-investment-framework_30362f60/8686fc27-en.pdf
11. Ortas E., Moneva J., Burritt R., Tingey-Holyoak J. Does Sustainability Investment Provide Adaptive Resilience to Ethical Investors? Evidence from Spain.

Journal of Business Ethics. 2014. Vol. 124, no. 2. P. 297–309. URL: <https://ideas.repec.org/a/kap/jbuset/v124y2014i2p297-309.html>

12. Bhattacharya A., Songwe V., Stern N. Financing a Big Investment Push in Emerging Markets and Developing Economies for Sustainable, Resilient and Inclusive Recovery and Growth. London: Grantham Research Institute on Climate Change and the Environment, London School of Economics and Political Science, 2022. 89 p. URL: <https://www.lse.ac.uk/granthaminstitute/wp-content/uploads/2022/05/Financing-the-big-investment-push-in-emerging-markets-and-developing-economies-for-sustainable-resilient-and-inclusive-recovery-and-growth-1.pdf>

13. Міністерство аграрної політики та продовольства України. Світовий банк та Мінагрополітики підписали угоду про підтримку та відновлення сільського господарства України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/minahropolityky-ta-svitovyi-bank-pidpysaly-uhodu-pro-pidtrymku-ta-vidnovlennia-silskoho-hospodarstva-ukrainy>

14. Кабінет Міністрів України. Майже 47 млрд грн отримали 8750 агрогосподарств за програмою «5-7-9». URL: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/maizhe-47-miliardiv-hryven-otrymaly-8-750-ahrohospodarstv-za-prohramoiu-dostupni-kredyty-5-7-9-v-2024-rotsi>

15. IFC. IFC, EBRD and DFC Help Bolster Ukrainian Agribusiness Sector and Strengthen Global Food Security. URL: <https://www.ifc.org/en/pressroom/2023/ifc-ebrd-dfc-help-bolster-ukrainian-agribusiness-sector-strengthen-global-food-security>